

Federatie voor Begrafenisinstellingen zonder winstoogmerk

Nieuwsbrief FKB

COLOFON

Deze Nieuwsbrief is het digitale informatieblad van de FKB. De FKB wil de belangen behartigen van uitvaartverenigingen.

Info: <http://www.f-k-b.nl>

Wilt u de Nieuwsbrief ontvangen?

Aanmelden via www.f-k-b.nl

Secretariaat van de FKB
mw. G.W. Nijland-Wevers
Telefoon: 0546-577981
E-mail: secretaris@f-k-b.nl

Heeft u informatie die geschikt is voor deze Nieuwsbrief?

Mail die dan naar:
secretaris@f-k-b.nl

FKB

een levende vereniging
rondom de dood

Het zindert door de lucht.

De straten in Limburg kleuren Rood Geel en Groen.
Je kunt er niet omheen: Carnaval is in aantocht.
Drie (rekbaar getal hier in het zuiden) dagen van plezier.
Vaak vooraf gegaan door een mis en gevolgd door de vastentijd.
In de komende dagen mag ik voorgaan in een aantal carnavalskerkdiensten. Het liedje waarmee we afsluiten is steeds:

*Geneet van het laeve
Zolang es ger kentj
Maak sjpas en plezeer
Geer laeftj toch mer ens
Want sjtraks es het te laat is
Den höbtj geer sjpiet dervan
Geneet dus van het laeve
Zolang es het nog kan.*

Geniet van het leven zolang als je kunt. Maak sjpas (??) en plezier, je leeft toch maar eens. Want straks als het te laat is, dan heb je spijt ervan. Geniet dus van het leven zolang als het nog kan.
Een goed advies. Gelukkig mag genieten op verschillende manieren. En iedereen geniet op zijn eigen wijze. Het is een boodschap voor elke dag van het jaar: GENIET VAN HET LEVEN! Want het kan zomaar voorbij zijn.
En na 'as-woensdag', een tijd van bezinning: wat doe ik met mijn leven? Wat betekent genieten?
Ook voor mensen die niet van carnaval houden, is dat een goede vraag om mee bezig te zijn. Als je in de uitvaartbranche werkzaam bent, weet je dat het leven niet altijd maakbaar is. Maar bewust zijn van hoe je leeft en wat je doet, maakt dat je leven zinvol is.
En als u tussen het genieten door een momentje tijd hebt, is deze nieuwsbrief weer een bron van informatie die van nut kan zijn. Doe er uw voordeel mee!

Veel lees- en leefplezier.
Afke den Hollander.

In deze nieuwsbrief o.a.

- * Uitvaartontwikkelingen 2018
- * Jubileumactiviteiten
- * Limburg: liefst een informele crematie met borrel toe
- * Uitvaartorganisaties zijn verouders volgens D66
- * Sterftecijfer wederom gestegen door griep epidemie
- * Natasja is uitvaarndernemer en gebarentolk
- * Bespaar op begraven en cremeren

Toewerken naar

..... dat is zo'n beetje het thema deze maand. Er is van alles in het verschiet. Voor bestuurders van onze verenigingen ook nog enkele activiteiten in het kader van het FKB-jubileum. Maar ook een nabij komende eindoplevering van de werkzaamheden rondom het dorp. En natuurlijk werken we toe naar Pasen. Voor de carnavalisten onder ons nadert het hoogtepunt van de carnavalsactiviteiten. En zo zijn we lekker bezig met van alles. Ook droevige berichten ontkomen we niet aan. Zie het "ter nagedachtenis aan...." Herinneringen komen op zo'n moment boven en vele jaren flitsen door de gedachten. Ook dat is normaal, zo bleek gisteren na een fietstocht waarbij we nog wat gezellig bijeen waren en zo maar enkele overlijdens weer naar boven kwamen. Niet fijn dat het in die gevallen op die leeftijd gebeurde maar wel herinneringen die boven komen.

Tussendoor ook af en toe wat hectiek als in besprekingen omtrent mogelijke methadon-uitgifte mensen min of meer in opstand komen omdat zij allerlei risicovols en nare dingen op zich af zien komen. Natuurlijk speelt altijd "niet in mijn achtertuin" maar meestal is dat ver van ons bed en raakt het pas als het echt in de nabijheid is. Hoe krijgen we toch gedragenheid tot in die achtertuinen....

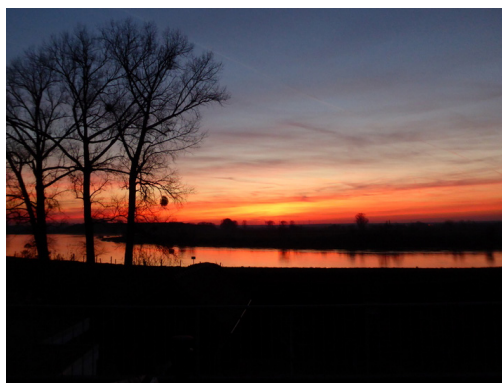
Mijn gedachtecronkel?

In mijn gedachten zie ik heel veel bestuurders van verenigingen heel actief bezig zijn met van alles dat hun vereniging raakt. Fijne dingen maar ook soms droevige zaken die ook hen raken. Altijd bezig niet voor zichzelf maar voor de medemens. Vaak is daar vanuit die medemens begrip maar ook vaker is er onbegrip.

Fijn dat er toch altijd gerekend kan blijven worden op bestuurders die daar op een goede manier proberen en weten mee om te gaan.

Meer samen, samen meer!

(J.J. den Hollander – Voorzitter FKB – Illikhoven, 25 februari 2019).

In nagedachtenis aan onze oud-voorzitter Gerard Vaalt

Helaas, moeten wij met u het bericht delen van het overlijden van onze oud-voorzitter Gerard Vaalt. Heel vele jaren lang heeft hij zich met hart en ziel ingezet voor de FKB, en ook samen met bestuurders van andere koepels, voor de LSUW.

Al weer bijna 15 jaren geleden mocht hij de voorzittershamer overdragen aan Sjaak den Hollander tijdens een Algemene Ledenvergadering die toen werd gehouden in 's Hertogenbosch.

Vervolgens was hij nog enkele jaren heel actief, en ook participierend in bestuur, als ambassadeur van de FKB.

Zijn gedrevenheid werkte inspirerend op ons allen. Hij motiveerde en enthousiasmeerde. Ondanks zijn duidelijke eigen mening luisterde hij ook heel goed naar anderen en liet dat bij het vormen van zijn mening goed meewegen. Bij een probleem bij een vereniging, het maakte niet uit waar het in het land was, hij ging er naar toe en met zijn aanwezigheid en adviezen ondersteunde hij deze verenigingen.

Het meest trots was hij op de strijd die gevoerd werd en uiteindelijk ook tot een succesvol einde werd gebracht omtrent de nieuwe wetgeving richting naturaverkeersaars die de uitvaartverenigingen dusdanig dreigde te treffen dat veel verenigingen het bestaansrecht zou worden ontnomen. Verenigingen konden uiteindelijk zelf besluiten om niet onder de WTN te gaan vallen door het wijzigen van hun statuten en het aldus aannemen van de uniforme statuten en regelgeving van de LSUW.

De laatste jaren ging het met de gezondheid wat minder op met name fysiek gebied. Maar telefonisch konden er nog goede gesprekken gevoerd worden.

Hij mocht de leeftijd van bijna 89 jaren bereiken.

Uitvaartontwikkelingen 2018: alleenstaande oudere vaker geen opdrachtgever voor uitvaart

Sterftecijfer wederom gestegen door griep epidemie

In 2018 zijn meer dan 153 duizend¹ mensen overleden in Nederland, 65 procent van deze mensen is gecremeerd. Het aantal overledenen is met twee procent flink gestegen in vergelijking met 2017. De grootste oorzaak van de stijging is de griep epidemie begin van het jaar. Door de groei van het aantal alleenstaande ouderen² ziet Monuta steeds vaker dat het lastig is om een opdrachtgever voor hun uitvaart te vinden.

Eenpersoonshuishoudens nemen toe

In Nederland komen er steeds meer eenpersoonshuishoudens bij. Het CBS heeft in haar Huishoudprognose 2018-2060 berekend dat door de vergrijzing vooral het aantal alleenstaande ouderen toe zal nemen de komende decennia. In 2018 waren dit er al bijna drie miljoen. Bijna 800 duizend van deze groep was 80 jaar of ouder. De grootste groep woont in Zuid-Holland, Noord-Holland en Noord-Brabant.

“Wij vinden het belangrijk en zien het als onze taak om een waardig afscheid te organiseren voor iedereen. Dat start met het contact met een opdrachtgever. Vaak een nabestaande van de overledene die de uitvaart samen met de uitvaartverzorger regelt. Het afgelopen jaar merkten we dat het steeds meer zoeken is naar een opdrachtgever voor de uitvaart van een alleenstaande oudere. Ze hebben hun partner verloren of zijn gescheiden en op zichzelf aangewezen. Het kan zijn dat de overledene geen actieve relaties meer had. Daarom is het van belang om al in leven hierover te praten en oog te hebben voor de ouderen in onze maatschappij. Uiteindelijk spannen wij ons maximaal in om een opdrachtgever te vinden en die ook goed te begeleiden,” zegt Roos Zwetsloot, directeur Uitvaartzorg Monuta.

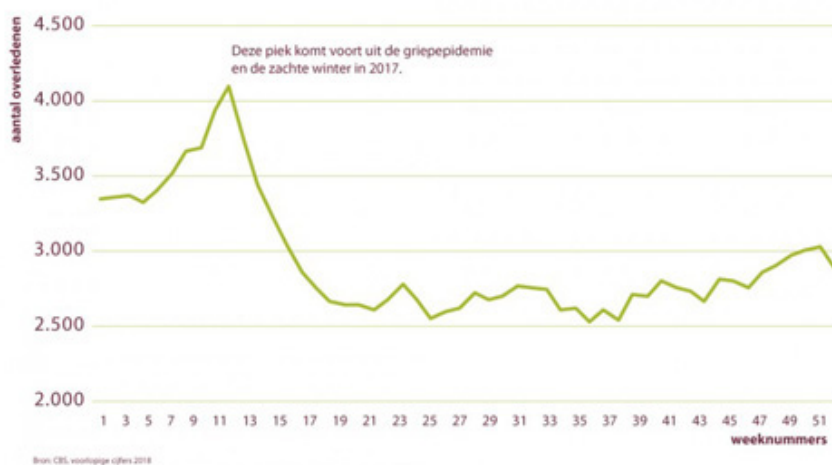
Sterfteontwikkeling

Het aantal overledenen in Nederland is wederom gestegen. De meest opvallende ontwikkeling in 2018 was het hoge aantal overledenen van januari tot april. Een direct gevolg van de langdurige griep epidemie in de winter van 2017 en begin 2018. In 2019 begint het jaar voor de derde keer op rij met een stijging van het aantal sterfgevallen door de griep epidemie.

Begraven en cremeren

In 2018 is het aantal crematies landelijk gestegen met een procent naar 65 procent. De meeste crematies vonden plaats in Zuid-Holland. De provincie waar de meeste mensen kozen voor een crematie is Limburg met 87 procent gevolgd door Drenthe (79 procent) en Utrecht (75 procent). Begraven is in Zeeland (46 procent) en Friesland het meest

Aantal overledenen per week in 2018 in Nederland

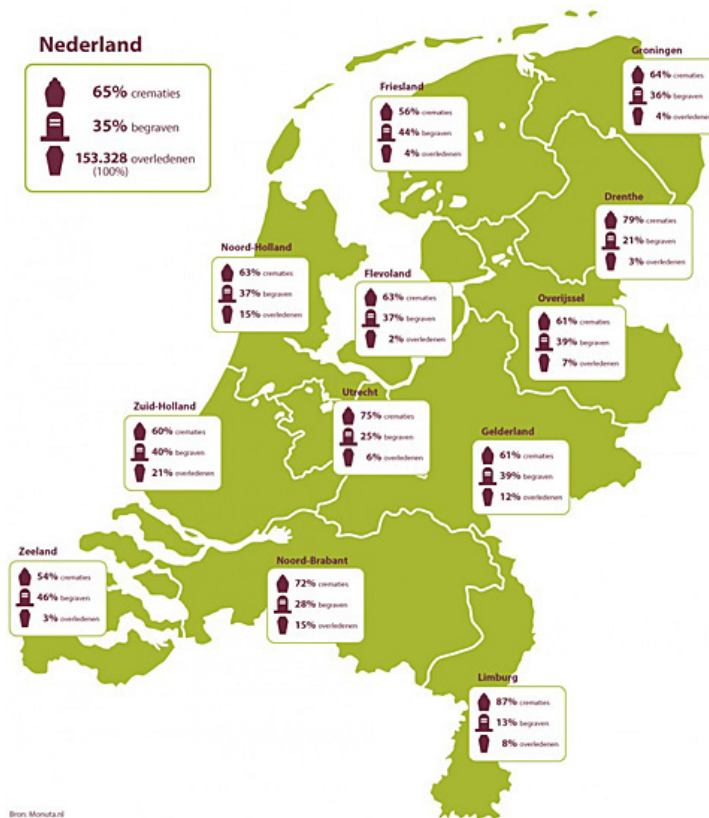

in trek (44 procent). Dit blijkt op basis van een analyse van Monuta.

“Wij zien een drietal redenen waarom mensen in vergelijking met een aantal decennia geleden steeds vaker kiezen voor een crematie. Allereerst de ontkerkelijking van de maatschappij. Na het goedkeuren van de crematie door de meeste kerken kozen meer mensen hiervoor. Ten tweede zijn er de kosten die gepaard gaan met begraven, zoals grafrechten en onderhoud, ook een reden om voor een crematie te kiezen. Vooral de oudere generaties willen hun nabestaanden niet met grafonderhoud en hoge kosten opzadelen. En als laatste reden zijn er tegenwoordig meer herdenkingsmogelijkheden na een crematie zoals assieraden,” aldus Zwetsloot.

14 februari 2019

(aangeleverd tip van Sjef van de Wiel).

Amersfoort gaat gemeentelijke uitvaarten zelf verzorgen

8 februari 2019

De gemeente Amersfoort gaat vanaf 1 februari zelf alle gemeentelijke uitvaarten verzorgen. De aanbesteding van de uitvaarten bij een lokale uitvaartondernemer liep af en de gemeente is zich breder gaan oriënteren.

Hieruit bleek dat Amersfoort zelf over alle faciliteiten beschikt en ervaren verzorgers en uitvaartleiders in dienst heeft. Daardoor is het niet meer nodig om uitvaarten die door de gemeente geregeld moeten worden uit te besteden aan een commerciële uitvaartondernemer.

Directeur Wilco Plaggenborg van CBA Amersfoort (gemeentelijke begraafplaats en crematorium met uitvaartcentrum) vertelt dat zijn organisatie geen winstoogmerk heeft. Doordat de gemeente deze uitvaarten nu zelf gaat verzorgen worden er kosten bespaard. ‘Wij kunnen deze uitvaarten inplannen op momenten dat er geen gebruik gemaakt wordt van onze faciliteiten. Zo kunnen we deze mensen een waardige crematie of begrafenis bieden met gelegenheid voor belangstellenden om op een goede manier afscheid te nemen’, aldus Plaggenborg.

JUBILEUM ACTIVITEITEN:

In ons jubileumjaar kunnen we genieten van een aantal bijzondere activiteiten.

Bij de ledenvergadering was de aftrap. Een prachtige presentatie door Margriet Slippens, Kunsthistorica, over “De kunst van het sterven”.

Daarna mochten we genieten op Schiphol in het Mortuarium. Presentatie en rondleiding.

Een volgend evenement waarvoor u via de secretariaten de uitnodiging ontvangen heeft, en waar nog voor enkele aanmeldingen ruimte is, zal zijn:

- * Zaterdag 6 april, op redelijk vroeg tijdstip Crematorium Bollenstreek (bij Lisse) en aansluitend wordt u in de gelegenheid gesteld een bezoek te brengen aan de Keukenhof.

Verder nog in het verschiet:

- * Zaterdag 11 mei, bezoek aan uitvaartmuseum Tot Zover en Begraafplaats de Nieuwe Ooster.
- * Algemene ledenvergadering 25 mei 2019.
Met na de maaltijd een optreden van Septimbre.
Septimbre is in september 2007 opgericht. De complete groep bestaat uit 10 personen. De zeven uitvoerende mannen (septem) weten met elkaar een fantastische klankkleur (timbre) te creëren. Hun formule blijkt al jaren succesvol: de vele facetten van het ouder worden passeren met een knipoog de revue. Het succes is vanaf het eerste optreden groot. Alle programma's worden tot nu toe geprezen om de humor, herkenbaarheid, het hoge tempo en de grote muzikaliteit. Septimbre wordt vanaf de eerste show regelmatig geboekt en treedt elk jaar gemiddeld 12 keer op in diverse theaters in en buiten de regio.
- * LAAT JE NIET KISTEN!
Dat is de titel, dat is het thema van de voorstelling die zij gaan geven op zaterdag 25 mei 2019 in Hotel en Congrescentrum Belmont in Lunteren.

Vanaf de start in 2008 hebben we de voor- en nadelen van het ouder worden en de vergrijzing in onze theatershows van vele kanten belicht. Nu 10 jaar later zou je je kunnen afvragen of onze kijk op het ouder worden is veranderd. Tijd om de balans op te maken.

Hoever reikt je horizon nog en wat ligt erachter? Ben je als oudere op weg naar een “voltooid leven” of zit je nog vol plannen voor de toekomst? Zijn ouderen alleen maar een kostenpost of een onmisbare schakel in onze maatschappij? Zwarte Piet splijt de samenleving al enkele jaren in felle voor- en tegenstanders. Maar ook over andere topics in onze snel polariserende maatschappij denken we liever in zwart en wit, terwijl “grijs” misschien wel wijzer is. Deze thema's komen o.a. in dit jubileumjaar aan bod in een theatershow waarin de nodige zelfspot, humor en prachtige muziek opnieuw de ingrediënten zijn. Geïnspireerd door de bestsellers van Hendrik Groen laat de groep zien dat er nog volop muziek in het leven zit. Laat je niet kisten! Zolang er leven is, is er hoop en alle reden om er nog zoveel mogelijk van te maken.

Steeds vaker lastig om opdrachtgever uitvaart te vinden

De groei van het aantal alleenstaande ouderen heeft ervoor gezorgd dat het steeds lastiger is om een opdrachtgever voor hun uitvaart te vinden. Dat is de ervaring van Monuta, die een oproep doet aan de samenleving om bij leven al te praten over de uitvaart.

“Wij vinden het belangrijk en zien het als onze taak om een waardig afscheid te organiseren voor iedereen”, zegt directeur Roos Zwetsloot van Uitvaartzorg Monuta. “Dat start met het contact met een opdrachtgever. Vaak een nabestaande van de overledene die de uitvaart samen met de uitvaartverzorger regelt.”

Uitvaart alleenstaande ouderen

Zwetsloot geeft aan het afgelopen jaar steeds vaker te hebben gemerkt dat gezocht moest worden naar een opdrachtgever voor de uitvaart van een alleenstaande oudere. “Ze hebben hun partner verloren of zijn gescheiden en op zichzelf aangewezen. Het kan zijn dat de overledene geen actieve relaties meer had. Daarom is het van belang om al in leven hierover te praten en oog te hebben voor de ouderen in onze maatschappij. Uiteindelijk spannen wij ons maximaal in om een opdrachtgever te vinden en die ook goed te begeleiden”, aldus Zwetsloot.

Meer sterfgevallen

Vorig jaar overleden 153.000 mensen in Nederland, ongeveer 2% meer dan het jaar ervoor. De grootste oorzaak van de stijging is de griep epidemie begin 2018; ook 2019 is begonnen met een stijging van het aantal sterfgevallen als gevolg van een griep epidemie. In Nederland komen er steeds meer eenpersoonshuishoudens bij. In 2018 waren dit er bijna drie miljoen.

Bron: Assurantie Magazine, 14-02-2019, Sjaak.

Limburg: liefst een informele crematie met borrel toe

Van alle Nederlanders laten Limburgers zich na hun overlijden het liefst cremeren.

Dat blijkt tenminste uit een onderzoek van uitvaartverzekeringwijzer.net. Volgens die enquête wil 78,8 procent van de Limburgers gecremeerd worden. Het gemiddelde voor Nederland ligt op 70 procent.

Vorm

Voor het onderzoek werden 2300 Nederlanders ondervraagd. Daarbij werd ook gekeken naar de manier waarop zij hun uitvaart het liefst vorm willen geven.

Foto: Pixabay

Luchtig

Het moet in Limburg vooral informeel zijn, met diapresentaties en anekdotes in plaats van zwaarmoedige toespraken en stemmige muziek. Meer dan 81 procent van de Limburgers wil dat er op zo'n luchtige manier afscheid wordt genomen. In schril contrast daarmee staat Friesland, waar ruim 60 procent van de inwoners wil dat de gasten in stemmig zwart de plechtigheid bijwonen.

Proost

In het verlengde daarvan hebben Limburgers het liefst dat de nabestaanden gezellig gaan borrelen na afloop, in plaats van het geijkte kopje koffie met een plakje cake. Bijna twee op de drie provinciegenoten willen dat er na de uitvaart wordt geproost op het leven. Dat geldt overigens voor het grootste deel van Nederland. Alleen in Gelderland, Drenthe en Groningen gaat de voorkeur uit naar een stemmig kopje koffie. Laatste blik

Tot slot willen Limburgers het liefst in een gesloten kist het aardse leven verruilen voor een eventueel hiernamaals. Nog geen tien procent wil een afscheid met een open kist. Daarin zijn we opnieuw de tegenpool van de Groningers, waar ruim 70 procent van de ondervraagden de nabestaanden nog een laatste blik op de overledene gunt.

Bron: L1, 31-01-2019, Sjaak.

EO-presentator Hella van der Wijst schrijft boek over troost

'Juist religie kan troost mooi vormgeven'

Herwaardering van troost, dat wil Hella van der Wijst bereiken met haar nieuwe boek Troost. Als je iemand mist. "Ik hoop dat het een pleidooi is om er voor de ander te zijn." Voor het EO-programma Ik mis je ontmoette Hella in de afgelopen drie jaar bijna wekelijks mensen aan het graf van hun geliefde. De verhalen die zij hoorde, inspireerden haar voor dit boek. "Je hebt in een uitzending beperkt de tijd en er wordt niet veel verteld. Er waren herhaaldelijk momenten waarop ik dacht: dit moeten mensen ook nog weten. En ik wilde troosttips geven waarmee je uit de voeten kunt met je verdriet. Iemand vertelde mij bijvoorbeeld dat zij na het verlies van twee kinderen servies kapot ging gooien tegen de dijk, en het werkte! Dat is zo'n bijzondere manier van je verdriet uiten."

Geloof

De verhalen van de 22 personen die Hella voor dit boek sprak, bracht ze onder in vier hoofdstukken: Hart, Hoofd, Boven en Handen. "Hart, Hoofd, Handen' is een bekende opsomming. Daarnaast koos ik voor 'Boven', omdat 'God' of 'Geest' niet de hele lading dekte. 'Boven' gaat over het geloof in al zijn facetten. Er waren natuurlijk verhalen die in meerdere hoofdstukken pasten – in die gevallen gaf het meest uitzonderlijke element erin de doorslag."

Lichtheid

Door de zwaarte van het onderwerp heen zocht Hella naar lichtheid. Het past bij haar persoonlijkheid, vertelt ze. “Ik ben erg oplosserig. Natuurlijk valt er bij rouw niets op te lossen, maar als je mag doorgeven waar je met je verdriet naartoe kunt, geeft dat ook lucht. Ik denk aan de Joodse wetten die in mijn boek aan bod komen. Joden zeggen: ‘Tussen het overlijden en de begrafenis mag je aan nabestaanden niets vragen en niets vertellen.’ Je bent er gewoon. De eerste dagen zijn nabestaanden ontroostbaar, pas in de rouwtijd direct na de begrafenis begint het troosten. Mooi hè? Je zit niet te wachten op verhalen van omstanders over wat zij aan verdriet hebben meegemaakt als je zelf net iemand bent verloren. Uit de enquête die we hielden, blijkt hetzelfde.”

Negatief gevoel

Er hangt in Nederland volgens de EO-presentator een te negatief gevoel om het begrip troost. Misschien omdat het zo verweven is met religie, iets waarvan de meeste Nederlanders afstand hebben genomen. “Met religie hebben we ook troost weggegooid. Maar troost was er al eerder dan godsdienst. En uit het voorbeeld van daarnet en uit wat ik elke zondag in Ik mis je hoor, blijkt dat religie troost ook heel mooi kan vormgeven.”

Afscheid

Hoewel Hella het hele voorjaar nog te zien is in Ik mis je, Het Vermoeden en De Nachtzoen, neemt de EO begin maart afscheid van Hella. Het programma-aanbod van de EO biedt te weinig structurele basis voor de lange termijn, waardoor haar contract niet wordt omgezet in een vast contract. Het gaat de presentator “veel te ver” om te zeggen dat dit ook een rouwproces is. “Maar jammer vind ik het wel. Mijn tijd was mooi en goed bij de EO. Ik kijk uit naar nieuwe spannende dingen die vast weer op mijn weg komen. Dit boek zie ik als een afscheidscadeau aan de EO.”

Troost. Als je iemand mist

Hella van der Wijst, KokBoekencentrum, 179 blz., € 20,00.

Voor EO-leden met korting te bestellen voor € 15,00 via EO-acties.nl/ledenvoordeel.

Bron: Visie, 07-02-2019, Sjaak.

Uitvaartorganisaties zijn verouderd volgens D66

Uitvaartorganisaties zouden verouderd zijn volgens D66, daarom willen ze vernieuwingen. De wet op lijkbezorging stamt uit het jaar 1869 met een laatste aanpassing in 1991. De wensen en de mogelijkheden binnen de uitvaart zijn door de afgelopen jaren heen erg veranderd en D66 wil daarom de uitvaart in een **modernere jas** stoppen. Hiermee krijgt het veel meer mogelijkheden om een eigen sfeer aan een uitvaart te geven.

Verouderde uitvaartwet

Ieder mens leeft zijn leven op een eigen manier, zo kun je de uitvaart voor elk persoon nog persoonlijker maken. Door de veroudering van de wet voor uitvaart is er niet veel mogelijk. D66 wil meer vrijheid en keuzes binnen de uitvaart. De mogelijkheden die er moeten komen zijn onder anderen meer soorten van uitvaartmethoden, dan alleen cremieren of begraven. Nieuwe mogelijkheden moeten natuurlijk van tevoren goed onderzocht worden, voordat deze als serieuze uitvaartmethoden aanvaard worden. Bij het **cremieren**

en het ophalen van as zijn er mogelijkheden om deze werkwijze te versoepelen, zodat het rouwproces voor de nabestaanden aangenamer wordt.

As meteen mee naar huis

Na een crematie het as van de overledene direct meenemen naar huis? Dit is nu nog niet mogelijk, tegenwoordig moet u er ongeveer dertig dagen opwachten. D66 wil dit versoepelen, zodat het as gelijk mee naar huis genomen mag worden na de crematie. Verder moet er een mogelijkheid komen om het as van twee personen te mogen vermengen in één urn. D66 heeft zo nog meer voorstellen om de regels voor een uitvaart te versoepelen. Een snellere begrafenis of crematie moet ook mogelijk gemaakt worden, van de zesendertig uur moet deze naar twintig uur kunnen, volgens D66. Het moet voor verschillende religies mogelijk zijn om bij een uitvaart hun geloof te kunnen praktiseren zonder speciale procedures.

Tot slot

Uitvaartorganisaties moeten over voldoende keuze mogelijkheden bezitten, is de mening van D66. Zo moeten er nieuwe uitvaartmogelijkheden toegestaan worden. Natuurbegraven in de wet opnemen is een voorstel, net als resomeren. **Resomeren** is oplossen in water en loogzout. Het termijn van de uitvaart verlengen van zes naar acht dagen, is ook een voorstel. In speciale gevallen samen begraven of cremeren mogelijk maken staat ook in het voorstel en om het as van partners te vermengen moet ook een mogelijkheid worden. Het afscheid nemen van een geliefde of een goede kennis is een verdrietige periode. De manier waarop afscheid genomen wordt, heeft invloed op het rouwproces. Het vernieuwen van regels is een goed plan, waardoor er meer keus is aan uitvaartmogelijkheden

Bron: NOS.nl , 19-01-2019, Sjaak.

Nieuwe regels voor begraven en cremeren in de maak, resomeren mogelijk toegestaan

De regels voor begraven en cremeren worden het komende jaar aangepast aan de wensen van nabestaanden. Ook voor mensen die tijdens hun leven willen kiezen voor nieuwe vormen van een uitvaart, zoals **resomeren** (het oplossen van een lichaam in vloeistof) komen er meer mogelijkheden.

De Wet op de lijkbezorging wordt “toekomstbestendig” gemaakt, zo kondigt minister Ollongren van Binnenlandse Zaken aan. Aanleiding zijn de wensen van nabestaanden en verzoeken die binnenkomen bij begrafenisondernemers en andere uitvaartorganisaties. D66-Tweede Kamerlid Den Boer drong **eerder al** aan op modernisering.

Op dit moment kunnen nabestaanden de urn met as pas een maand na de crematie in ontvangst nemen. Bij de laatste wijziging van wet vonden het kabinet en de Tweede Kamer dat nog een verstandige termijn.

Mensen konden dan nadenken en overleggen over wat met de as te doen.

In de praktijk blijkt dat veel nabestaanden dat al weten of dat de overledene daar zelf een uitspraak over heeft gedaan. De termijn wordt zo kort als haalbaar is.

Joodse of islamitische geloofstraditie

Daarnaast wordt de regel versoepeld dat een overledene pas na 36 uur begraven of gecremeerd mag worden. Van deze termijn zal onder voorwaarden mogen worden afgeweken. Dat is om mensen tegemoet te komen die vanuit een joodse of islamitische geloofstraditie een overledene binnen 24 uur willen begraven. Nabestaanden geven ook aan dat zij het woord 'lijk' op de overlijdensverklaring onnodig kwetsend vinden. Dat woord zal worden vervangen door een minder gevoelig woord, zoals bijvoorbeeld 'lichaam'. Mogelijk wordt ook de naam van de Wet op de lijkbezorging zelf aangepast.

Weggooien

Er komt verder een oplossing voor begrafenisondernemers en crematoria die blijven zitten met asurnen die niet door nabestaanden worden opgehaald. Ze weten nu niet na hoeveel pogingen tot contact of na hoeveel tijd ze de urnen mogen weggooien. Daar komen regels voor.

De laatste jaren zijn er nieuwe methoden van uitvaartverzorging bekend geworden, die in Nederland officieel niet mogen. Zoals bijvoorbeeld resomeren dus, waar minister Ollongren positief tegenover staat. Zij heeft de Gezondheidsraad gevraagd advies uit te brengen over deze en andere nieuwe methodes. Dat onderzoek wordt begin 2020 verwacht.

Bron: NOS.nl, 17-02-2019, aangeleverd Sjef van de Wiel.

Nieuwe uitvaartvereniging voor Oostwold

OOSTWOLD – De uitvaartvereniging “de laatste Eer” uit Oostwold is niet meer, deze vereniging is gefuseerd met de uitvaartvereniging van Den Horn en Enumatil en Midwolde-Pasop-Lettelbert. Per 1 januari is er een nieuwe uitvaartvereniging VoorElkaar.

Voor elke vereniging werd het steeds moeilijker om de financiële eindjes aan elkaar te kunnen knopen, wat mede wordt veroorzaakt door een geringe aanwas van nieuwe leden. Voor twee bestuursleden van “de Laatste Eer” komt hierdoor en einde aan hun lange zittingstermijn.

Dhr Kempie Bosscher is al vanaf 1984 lid van het bestuur en heel actief geweest als secretaris. Dhr Kor Veldsema loopt ook al 20 jaar mee, hij heeft destijds het penningmeesterschap overgenomen van zijn schoonmoeder. Beide heren hebben daarom voor hun verdienste aan de vereniging, uit handen van de voorzitter van de Federatie Groningen dhr. Hendrik van Wijk, een oorkonde overhandigd gekregen.

De nieuwe uitvaartvereniging VoorElkaar gaat op dezelfde voet verder als de oude verenigingen en heeft de contracten met uitvaartverzorging Westera en uitvaart assistentie van Bergen weer onder gunstige voorwaarden voor de leden getekend. Op foto vlnr: K.Bosscher, H. van Wijk, K. Veldsema

Bron: dekrantnieuws.nl, 13-02-2019, Sjaak.

Sterftecijfer wederom gestegen door griep epidemie

In 2018 zijn meer dan 153 duizend mensen overleden in Nederland waarvan 65 procent is gecremeerd. In Overijssel overleden 10728 mensen en koos 61% voor een crematie. Het totaal aantal overledenen is met 2 procent flink gestegen in vergelijking met 2017. De grootste oorzaak van de stijging is de griep epidemie begin van het jaar. Door de groei van het aantal alleenstaande ouderen ziet Monuta steeds vaker dat het lastig is om een opdrachtgever voor hun uitvaart te vinden.

Beeldmateriaal door: drtv

Het aantal overledenen in Nederland is wederom gestegen. De meest opvallende ontwikkeling in 2018 was het hoge aantal overledenen van januari tot april. Een direct gevolg van de langdurige griep epidemie in de winter van 2017 en begin 2018. In 2019 begint het jaar voor de derde keer op rij met een stijging van het aantal overlijdens door de griep epidemie.

Overijssel telde in 2018 1151373 inwoners, waarvan 171917 eenpersoonshuishoudens. 19% van de inwoners heeft een leeftijd boven de 65. Zeven op de tien Nederlanders heeft een uitvaartverzekering. Om een uitvaartverzekering uit te keren is het noodzakelijk om een begunstigde, vaak de opdrachtgever van de uitvaart, te benoemen. Het is aan te raden om een begunstigde in leven al te kiezen en deze vast te leggen in uitvaartwensen.

“Persoonlijk zie ik geen trend in de moeilijkheid om een opdrachtgever te vinden voor een eenzame oudere”, zegt uitvaartverzorgster Robert Schepers. “In tegendeel. Er staat in de regio Zwolle bijna altijd wel iemand op. Een neef, een verre nicht, een mantelzorger die de taak van opdrachtgever op zich wil nemen. Een verklaring heb ik er niet voor. Misschien kijken we hier meer naar elkaar om dan in andere regio’s, maar dat kan ik niet goed bepalen, omdat ik vooral weet wat er in mijn regio speelt.”

In 2018 is het aantal crematies landelijk gestegen met 1 procent naar 65 procent. De meeste crematies vonden plaats in Zuid-Holland. De provincie waar de meeste mensen kozen voor een crematie is Limburg met 87 procent gevolgd door Drenthe (79 procent) en Utrecht (75 procent). Begraven is in Zeeland (46 procent) en Friesland het meest in trek (44 procent).

Bron: DTV, Deventer Radio en Televisie, 15-02-2019, Sjaak.

Natasja is uitvaartondernemer én gebarentolk: 'Ik betrek iedereen bij de uitvaart'

Voor zover Natasja weet, is zij de enige in Nederland die deze twee bijzondere beroepen combineert. "Ik ken helemaal niemand die dit doet. Ik vind het heel fijn dat ik iedereen kan betrekken bij een uitvaart, zowel horenden als doven", vertelt de bevroegen gebarentolk. "Ik vind het prachtig om met de handen te kunnen communiceren, het is expressiever."

Nadat Natasja een cursus gebarentaal volgde van een dove vrouw in haar kerk, wilde ze graag de vierjarige opleiding volgen. Ze werkte al vijftien jaar in de verpleging, maar het leven als professioneel tolk trok. Ze rondere de opleiding met succes af en vier jaar geleden ging ze ook nog als uitvaartleider aan de slag. "In januari 2019 heb ik deze twee dingen gecombineerd. Ik wil graag dat iedereen betrokken kan worden bij een begrafenis, ook als ze doof zijn", vertelt ze.

Creatief nadenken

Natasja somt een aantal momenten op, waarbij het heel fijn is dat je elkaar kunt 'verstaan'. Momenten waar je misschien niet bij had stilgestaan. "Wat als de echtgenote van iemand in de rouwauto wil meerijden, maar de chauffeur geen gebarentaal kan? Of als de gastvrouw niet kan vertellen waar de wc is of waar de bloemen heen mogen? Het is mijn visie dat iedereen met elkaar moet kunnen communiceren tijdens een begrafenis. Ik ben een heel team aan het samenstellen van mensen die zowel gebarentaal kunnen als kunnen praten."

Bijzondere momenten

Dat dat een verschil maakt, weet zij van een goede vriendin van haar. "Zij is doof. Tien jaar geleden overleed haar vader en was er geen gebarentolk aanwezig. Toen haar moeder overleed, heb ik de uitvaart verzorgd. Haar moeder was katholiek, dus haar broer wilde graag Avé Maria draaien op de begrafenis. Heel mooi natuurlijk, maar voor mijn vriendin maakt dat minder impact dan voor de mensen die het lied kunnen horen." Natasja ging met haar vriendin zitten en bedacht een bijzonder plan. Haar moeder had zo'n zestig Mariabeelden in huis staan. Die zijn op film gezet en afgespeeld terwijl Avé Maria de zaal vulde. "Daar werd ik zo blij van, dat mijn vriendin ook afscheid kon nemen op een manier die zo bij haar moeder past."

"Ik zou nog veel meer met licht willen doen"

Dove mensen zijn veel visueler, weet Natasja ons te vertellen. En dat betekent dat je op een andere manier over de belevingsmomenten tijdens een uitvaart moet nadenken. "Ik zou bijvoorbeeld veel meer met licht willen doen, maar dat is in veel uitvaartcentra nog lastig. Ik heb laatst met een bloemist zitten brainstormen over hoe we doven middels bloemen kunnen betrekken bij de begrafenis. Ik daag mezelf graag creatief uit."

Bron: In de buurt, Amersfoort, door Roelien Bos, 01-02-2019, Sjaak.

Een goede uitvaartverzorgster is altijd betrokken

“Het is werk, dat me heel veel voldoening geeft” zegt uitvaartverzorgster Elga de Brave.

Door het overlijden van twee naasten raakte ze een paar jaar geleden gefascineerd van de uitvaart. Als personeelsfunctionaris bij een verzekeringsmaatschappij maakte ze zelfbewust de overstap.

Daarvoor volgde ze eerst wel de noodzakelijke opleiding. Opvallend daar was, dat de groep deelnemers vooral uit vrouwen bestond: 16 van de 18. De Brave: “Het is echt een vrouwenvak geworden.”

Ze begon vanuit een werkkamer aan huis aan haar gebied, dat zich uitstrekt van Hoevelaken tot en met Harderwijk. Maar dat was toch niet ideaal en daarom besloot ze zich vorig jaar te vestigen aan de Havenstraat 17-B. Het merendeel van de overledenen ligt thuis opgebaard om mensen de gelegenheid te geven afscheid te nemen. Met die wetenschap in haar achterhoofd maakte ze er aan de Havenstraat een soort huiskamer van: “Op mijn nieuwe locatie heb ik met een warm hart een rustgevende sfeer gemaakt. Het thuis opbaren van een overledene vind ik het mooiste, maar is niet altijd mogelijk. Nu kan ik als vervanging mijn “huiskamer” aanbieden.”

Die gedachte typeert de opvatting van Elga de Brave over haar werk: zo dicht mogelijk bij de mensen gaan staan, ze te ontzorgen daar waar het kan. Dat ze daar in slaagt, leidt ze af uit feit, dat ze na de uitvaart dikwijls nog lang contact met de betrokkenen houdt.

Bron: NijkerkNieuws.nl, 25-01-2019, Sjaak.

Bespaar op begraven en cremeren

As zelf uitstrooien kost niets, een urn is prijzig. Wie wil besparen kan ook rouwkaarten digitaal versturen, en de overledene alleen het crematorium in laten gaan scheelt honderden euro's. “Soms willen families niets horen over geld, maar voor veel mensen is dit nu eenmaal een enorme kostenpost”, zegt uitvaartverzorgster Ellen Somsen.

Een plotseling sterfgeval wordt al snel gevolgd door een telefoontje naar de uitvaartondernemer. De uitvaartverzorgster staat binnen no-time op de stoep, met een map onder zijn arm. Drie uur later is er een kist, een rouwkaart, een zaaltje en is de uitvaart bijna helemaal geregeld.

De kosten? Gemiddeld zo'n 7.800 euro, vertelt Hans Wichers, die een vergelijkingsplatform voor de uitvaartmarkt begon. “En vaak kijken nabestaanden met spijt terug op de uitvaart, en hadden ze het liever heel anders aangepakt.”

De uitvaartmarkt is niet transparant, niet modern en niet duurzaam, vindt ook minister Kajsa Ollongren van Binnenlandse Zaken. De Wet op lijkbezorging is sinds 1991 niet aangepast en D66-Kamerlid Monica den Boer kwam met een **initiatiefnota** met daarin veertien voorstellen om een uitvaart persoonlijker te maken.

Een paar van haar voorstellen: het woord 'lijk' uit de overlijdensverklaring halen, de as sneller meegeven aan nabestaanden, het lichaam laten oplossen in water, en toestaan dat het lichaam al na 24 uur wordt begraven. Ook moeten duurzame opties beter worden onderzocht, want daar is veel vraag naar.

Lichaam oplossen in plaats van begraven of cremeren: Zo werkt het

Vergelijkingssite voor uitvaartmarkt

Al die emotionele en kostbare keuzes die je in een paar uur moet maken, zeker als het overlijden onverwacht komt, staan het nemen van een waardig afscheid in de weg, vond Wichers.

Hij startte samen met compagnon Fons Korstanje Decidee.nl, een platform dat de uitvaartmarkt behandelt als elke andere dienst voor consumenten: wie is het goedkoopst, wat zijn de opties, waar ben ik precies naar op zoek en wat kost het in totaal?

“Al die kostbare keuzes die je snel moet maken in een emotionele tijd staan een waardig afscheid in de weg.”

Hans Wichers

Wichers: “In die emotionele tijd rondom het overlijden moeten mensen keuzes maken waar ze misschien nog nooit over nagedacht hebben. De rouwkaart, de kist, bloemen, auto, muziek; er komt enorm veel op iemand af.”

“Vaak worden keuzes snel gemaakt en zijn de kosten niet duidelijk. Die worden dan later gepresenteerd. Een extra bedrag voor het soort kist, voor de rouwkaart, de begeleiding, de koffie of de advertentie.”

**“Familie wil graag zo lang mogelijk bij de overledene blijven,
maar mee het crematorium in is meestal niet prettig.”**

Ellen Somsen

Op het platform van Wichers kunnen klanten hun wensen aanklikken en een vast bedrag afspreken voor de hele uitvaart. “Wat veel mensen niet weten, is dat je verzekeraar niet de uitvaart hoeft te regelen. Je kunt zelf op zoek gaan naar een uitvaartbegeleider waar je een klik mee hebt, of die luistert naar jouw specifieke wensen en met je meedenkt over het budget.”

‘Geld speelt nu eenmaal een rol’

Besparen op een uitvaart? Zo gek is dat niet, want het gaat om veel geld, zegt Somsen, uitvaartverzorger in Amsterdam. “Het is goed om van tevoren alvast na te denken over de uitvaartwensen. De tarieven van uitvaartcentra voor opbaren lopen erg uiteen, en er zijn grote verschillen in de huur van de locatie voor de afscheidsbijeenkomst.”

Besparen brengt Somsen altijd ter sprake als ze nabestaanden begeleidt, vertelt ze. “Sommige families willen er niets van weten, maar voor veel mensen speelt geld wel een rol. Het is nu eenmaal een enorme kostenpost.” Technisch cremeren scheelt bijvoorbeeld honderden euro’s. Bij deze manier van crematie gaat de overledene alleen het crematorium in, zonder familie.”

Somsen: “Nabestaanden zeggen eerst nee tegen technisch cremeren, omdat ze graag zo lang mogelijk bij de overledene willen zijn. Dan leg ik uit dat het moment van de condoleances ook heel waardevol zijn en dat we met alle aanwezigen bijvoorbeeld een erehaag kunnen maken om de overledene te begeleiden naar het crematorium.”

“Dat gebeurt dan vaak ook, want aanwezigheid bij de echte crematie zelf maakt het meestal echt niet makkelijker voor de familie.”

In Limburg is het grafrecht goedkoop

Op rouwdrukwerk kan veel worden bespaard door het digitaal te doen, zegt Somsen, en de kosten voor grafrechten verschillen enorm per regio. “Laatst had ik een uitvaart in Limburg, en daar betaalde de familie 700 euro voor twintig jaar grafrecht. Dat is in Amsterdam veel en veel duurder.”

Cremeren is goedkoper dan begraven als de familie voor een particulier graf kiest, vertelt Somsen. Bij een begrafenis in een algemeen graf, dat wordt gedeeld met anderen, zijn de kosten ongeveer net zo veel als een crematie.

“Om de as te laten uitstrooien op een veld naast het crematorium, moet de familie betalen als ze erbij willen zijn. Zonder familie is dat wel vaak gratis. Zelf uitstrooien kan ook, als er toestemming is van de eigenaar van de grond. Rijkswaterstaat beheert de rivieren, maar in zee zijn er regels. Zorg alleen dat alles wel met respect gebeurt en dat anderen er niet ongewild mee worden geconfronteerd.”

Bron: Nu.nl, 27-01-2019, Sjaak

Je had het vast niet gedacht, maar dít is het beroep van de toekomst

www.shutterstock.com • 721359964

Wie een beroep zoekt met toekomstperspectief, zit goed in de uitvaartbranche. De behoefte aan nieuwe begrafenisondernemers zal de komende jaren namelijk alleen maar stijgen, blijkt uit onderzoek. Vooral in Limburg en Brabant is de vraag groot.

Dat de beroepsgroep in de lift zit, komt in de eerste plaats door de vergrijzing. Als er meer mensen sterven, is er meer werk. Waar in 2017 volgens het CBS het aantal sterfgevallen nog 150.027 bedroeg, stijgt dat aantal naar schatting tot ruim 206.000 in 2054.

Maar ook de veranderde aard van uitvaarten zelf speelt een rol. Nu veel overledenen en dierbaren een uitvaart zo persoonlijk mogelijk willen maken, is het regelen van een begrafenis of crematie geen lopende bandwerk meer. Er is plaats voor verschillende soorten aanbieders, ook in de vorm van eenmanszaken. Waar er in 2007 rond de duizend uitvaartondernemingen waren in Nederland, was dat aantal in 2017 hierdoor al bijna verdubbeld naar 1900.

Volgens onderzoek van Offerte.nl naar de uitvaartbranche hebben begrafenisondernemers in Limburg en Brabant het meeste werk, waar het aantal sterfgevallen per ondernemer nu het hoogst en het op-één-na hoogst is. In Utrecht is de situatie het minst gunstig voor starters: daar is het aantal sterfgevallen per begrafenisondernemer het laagst.

Begrafenisondernemer is nou niet echt een doorsnee beroep. „Het is inderdaad niet iets waar je als kind

van denkt ‘ja dat wil ik later worden’, zegt Lucia Westerlink (47) uit Amsterdam. Ze stapte acht jaar geleden over naar de uitvaartverzorging. „Ik werkte als secretaresse, maar werd na bezuinigingen ontslagen. Dat was me al een paar keer overkomen. Verder in dat beroep wilde ik eigenlijk niet meer. Ik haalde er geen voldoening uit.”

Emotionele steun

Bij een uitvaart kwam een nieuwe mogelijkheid op haar pad. „Het was de begrafenis van de vader van een vriendin. Ik merkte dat ik me thuis voelde in die setting - ik ben nooit bang geweest voor de dood - en het leek me mooi om er op zo’n manier voor iemand te kunnen zijn.” Na enkele jaren in opleiding en in dienst bij anderen om ervaring op te doen, begon ze haar eigen bedrijf. „Een begrafenisondernemer regelt praktische zaken, en dat is fijn, maar dat kan iedereen. Je moet naasten ook emotionele steun kunnen bieden. Ik help hen door hun verdriet heen om het afscheid te regelen dat zij echt willen.”

Haar werk begint soms al als iemand nog leeft. „Samen bespreken we de wensen. Iemand heeft zo de uitvaart die hij of zij echt wil, en je ontzorgt de nabestaanden. Die hebben het na het overlijden al moeilijk genoeg, dan wil je je niet zorgen hoeven maken over iets als de muziek bij de uitvaart.”

De dood is vaak nog een taboe-onderwerp, merkt ze. „In mijn eigen familie - ik ben van Indische afkomst - werd er ook nooit over gesproken. De dood is iets engs waar je het niet over hebt. Maar ik zie dat helemaal niet zo. De dood hoort bij het leven en mag daarom ook gevierd worden.” Een mening die steeds meer mensen met haar delen, blijkt uit recent onderzoek. „Ieder heeft zijn eigen wensen. Ze willen het kleinschalig bij hen thuis, of willen juist een grote plechtigheid. Het kan allemaal. Ik krijg soms bijzondere verzoeken, echt leuke ideeën. Zo had ik laatst een uitvaart op het strand.”

Zelf rustig blijven

Als begrafenisondernemer krijg je te maken met heftige emoties. Valt het werk haar nooit zwaar? „Ik heb mezelf moeten aanleren dingen niet mee te nemen naar mijn eigen leven. Als ik bij een familie ben, stap ik in hun wereld, maar daarna laat ik het achter me. Zelf rustig blijven en mensen op hun gemak stellen is iets wat ik altijd goed heb gekund. Dat komt in mijn werk goed van pas.”

Westerlink begrijpt dat haar werk niet voor iedereen is. „Als mensen horen wat ik doe, zeggen ze soms: ‘O, dat zou ik niet kunnen’. Dat is toch alleen maar goed, want zij zijn anders dan ik ben. Ik zou echt niet meer op kantoor kunnen zitten.”

Dat er door de groeiende vergrijzing meer kansen zijn voor nieuwe begrafenisondernemers herkent zij echter niet. „Het kan kloppen dat er meer mensen gaan overlijden, maar er zijn in mijn werkgebied ook heel veel begrafenisondernemers, en er komen er ieder jaar meer bij.” Ga dit beroep niet in met de hoop op gouden bergen, adviseert ze geïnteresseerden. „Als ik niet zo impulsief geweest was en eerst een marktonderzoek had gedaan, had ik dit beroep niet gekozen. De opleiding is best duur, en ik heb het zeker in het begin heel moeilijk gehad om genoeg opdrachten te vinden. Je moet dit werk ook niet willen doen voor het geld. Je gaat er niet rijk van worden, en met die instelling doe je de mensen en jezelf tekort.”

Maar spijt van haar keuze heeft Westerlink zeker niet. „Dat ik in dit beroep ben beland, heeft volgens mij zo moeten zijn. Ik doe dit werk met hart en ziel. Iemand helpen bij zijn laatste reis blijft voor mij het mooiste wat er bestaat.”

Bron: AD, 1-2-2019, Sjaak.

Waarom samenwerken?

- Sinds 1949 uitvaartverzekeraar
- Uitvaartverzekering op basis van uw dienstverlening
- Actieve buitendienst
- Persoonlijk contact
- Ondersteuning op het gebied van marketing en communicatie

Hoofd accountmanagement Kobus Mulder

Nuvema

Al sinds 1949 een betrouwbare partner in uitvaartverzekeringen

Nuvema is al sinds 1949 actief in uitvaartverzekeringen. Inderdaad: alleen in uitvaartverzekeringen. De verzorging van de uitvaart zelf laten we graag over aan specialisten: aan uitvaartondernemers- en verenigingen, zoals u.

Wij vinden het belangrijk om onze verzekerden een goede uitvaartverzekering aan te bieden. Gebaseerd op uw diensten en prijzen. Inmiddels gingen al ruim 300 uitvaartverzoekers u voor.

Contact

Bent u benieuwd naar wat wij voor u kunnen betekenen? Belt u mij dan op 06 - 50 64 78 60. of e-mail naar kobus.mulder@nuvema.nl. Ik vertel u graag meer!

Kobus Mulder
Hoofd accountmanagement

Nuvema uitvaartverzekeraar. **Thuis in de uitvaartbranche.**

Uw FKB-samenwerkingspartner

Twenthe is

- al 70 jaar een zelfstandige en solvabele uitvaartverzekeraar
- samenwerkingspartner van meer dan 160 uitvaartverenigingen
- specialist in uitvaartverzekeringen (geen andere verzekeringen)
- een no-nonsense organisatie, korte lijnen/persoonlijk contact

Meer samen, samen meer?

Informeer vrijblijvend bij onze buitendienst-inspectie

Regio Noord en West	Henk Schreiber	06-17498509
Regio Oost en Zuid	Cor ter Braak	06-17498499

Voor overige vragen: info@twenthe.nl of bel 053-4312732

Ook al is de mens nog zo geleerd, hoe iemand zijn neus kan snuiten op een andere manier dan hijzelf is voor hem een volkomen raadsel.

(Ivan S. Toergenjev)

Samenstelling Algemeen Bestuur FKB per 26-05-2017

Voorzitter:

Sjaak den Hollander, Illikhoven 14-A,
6116 AL Illikhoven. Tel.: 046 - 4810205
Faxnummer: 046 - 4810633
jjdenhollander@planet.nl

Secretariaat:

mw. G.W. Nijland-Wevers
Tel.: 0546 - 577981
secretaris@f-k-b.nl

Penningmeester:

Koos Clemens, Anke Servaesstraat 13,
2162 KR Lisse Tel.: 0252 - 421284
penningmeester@f-k-b.nl

Webmaster:

Johnny Gunnewijk, Meidoornstraat 8,
9501 VZ Stadskanaal Tel.: 0599 - 612027
Gunnewijk@gmail.com

Bestuurslid:

Harry Koopman, Kapittelhuisstraat 55,
7665 BC Albergen Tel.: 0546 - 441266
hkoopman@outlook.com

Martin Slippens, Streekweg 347,
1616 AH Hoogkarspel Tel.: 0228 - 526740
mslippens@hetnet.nl

Frenk Lardinois, Florence Nightingalestraat 155
6441 HW Brunssum Tel.: 045 - 5272717
flardi@telfort.nl

FKB

**een levende vereniging
rondom de dood**

MEER SAMEN — SAMEN MEER

Bel gerust voor informatie

**Wij maken u met plezier verder wegwijs in de
FKB en uitvaartland!**

Regio Noord/Oost:

*(Groningen / Friesland / Drente / Overijssel /
Gelderland / Flevoland)*

Wilma Nijland Tel.: 0546 - 577981

Harry Koopman Tel.: 0546 - 441266

Regio West:

*(Noord-Holland / Zuid-Holland / Utrecht / Zeel-
and)*

Koos Clemens Tel.: 0252 - 421284

Martin Slippens Tel.: 0228 - 526740

Regio Zuid:

(Noord-Brabant / Limburg)

Sjaak den Hollander Tel.: 046 - 4810205

Frenk Lardinois Tel.: 045 - 5272717

